Valtiovarainvaliokunnan verojaostolle

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vuoden 2026 tuloveroasteikosta ja tuloverolain muuttamisesta sekä eräiksi muiksi verolaeiksi (HE 98/2025)

Pyynnöstä lausun edellä mainitusta hallituksen esityksestä alla olevaa. Olen rajannut lausuntoni niihin ehdotettuihin lakimuutoksiin, jotka ovat verolainsäädännön peruslähtökohtien ja -rakenteiden kannalta merkityksellisiä tai joiden perustelut ovat kysymyksiä herättäviä.

1 Tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneet menot

1.1 Lähtökohtia

Tuloverotuksen keskeinen lähtökohta on se, että verotus kohdistuu nettotuloon. Verotuksen kohteena ei ole bruttotulo vaan tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneiden menojen eli luonnollisten vähennysten vähentämisen jälkeen jäljelle jäävä puhdas tulo. Tämä lähtökohta on yhteinen niin elinkeinotulon verotukselle, maatilatalouden verotukselle kuin tuloverolain mukaiselle verotukselle[1]. Lähtökohtaisesti kaikki veronalaisen tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneet menot ovat vähennyskelpoisia. Poikkeukset tähän pääsääntöön tulee säätää lailla. Jotta nettotulon verotus toteutuisi käytännössä, veronalaiseen tuloon kohdistuvien tulonhankkimismenojen vähennyskelpoisuutta ei tule rajoittaa ilman vahvoja perusteita. Vähennyskelpoisuuden rajoituksia voi pitää luonteeltaan eräänlaisina verosanktioina. Verolainsäädännössä veronalaisen tulon hankkimisesta johtuneiden menojen vähennyskelpoisuutta on rajattu varsin harvoin[2].

Tulon hankkimisesta johtuneita menoja ovat vakiintuneen tulkinnan mukaan ensinnäkin menot, jotka verovelvollinen on suorittanut tarkoituksessa saada veronalaista tuloa. Arvioinnin lähtökohtana on niin sanottu subjektiivinen periaate, jonka mukaan menon luonnetta luonnollisena vähennyksenä arvioidaan sen perusteella, mikä verovelvollisen tarkoitus oli, kun hän suoritti menon. Vähennyskelpoisuuden kannalta merkitystä ei ole sillä, kerryttikö meno tosiasiallisesti tuloa. Tosin on huomattava, että verovelvollinen ei voi väittää mitä tahansa menoa tulonhankkimismenoksi. Viime kädessä Verohallinnon on arvioitava menon luonnetta objektiivisin perustein. Toiseksi tulonhankkimismenoja ovat menot, jotka ovat tosiasiassa kerryttäneet tuloa riippumatta siitä, missä tarkoituksessa verovelvollinen on alun perin menot suorittanut. Siten esimerkiksi alun perin elantomenona suoritettu meno muuttuu luonnolliseksi vähennykseksi, jos kyseinen meno on kerryttänyt tosiasiallisesti veronalaista tuloa.

Tuloverolain mukaisessa verotuksessa vähennyskelvottomia menoja ovat verovelvollisen elantomenot ja verovapaan tulon hankintaan liittyvät menot (TVL 31.4 §). elantomenoina voidaan pitää kaikkia niitä menoja, jotka eivät ole tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneita menoja tai vähennyskelpoisia korkomenoja.

---

[1] EVL 7.1 § ja MVL 4.1 § sekä TVL 29.1 §, TVL 30.2 §, TVL 30.3 § ja TVL 54.1 §.

[2] Tällainen harvinainen poikkeus on TVL 31.2 §:n, EVL 16.1 §:n ja MVL 7.1 §:n kielto vähentää verovelvollisen puolisolle ja verovuonna enintään 14 vuotta täyttäneelle lapselle maksettua palkkaa, vaikka palkka liittyisi verovelvollisen tulonhankintaan. Lisäksi EVL 16 §:ssä on mainittu eräitä menoeriä, jotka eivät ole vähennyskelpoisia. Osa näistä vähennyskelvottomuutta koskevista säännöksistä liittyy verojärjestelmän rakenteeseen, osa lainvastaisen toiminnan rajoittamiseen ja osa selventää sitä, ettei meno ole luonteeltaan ylipäätään tulonhankkimismeno. Sama koskee MVL 7 §:n vastaavaa listaa vähennyskelvottomista menoista. Eräissä tapauksissa tulonhankkimismenojen vähennyskelpoista määrää on rajattu. Tuloverolain 54.2 §:n on rajaus siitä, että arvopapereiden säilytyspalkkiot ovat vähennyskelpoisia vain siltä osin kuin ne ylittävät 50 euron suuruisen omavastuuosuuden. Lisäksi asunnon ja työpaikan välisille matkakustannuksille on asetettu TVL 93 §:ssä omavastuuosuutta, vähennyskelpoista enimmäismäärää ja vähennyksen laskuperustettu (halvin kulkuneuvo) koskevia rajoituksia.

Elinkeinotulon verotuksessa ja maatilatalouden verotuksessa menot, joilla ei ole liittymää verovelvollisen tulonhankintaan, eivät ole vähennyskelpoisia. Tuloverotuksen klassisiin ongelmiin kuuluu tulonhankkimismenojen ja elantomenojen tai muiden tulon hankintaan liittymättömien menojen välinen rajanveto. Aiheesta on syntynyt huomattava määrä oikeuskäytäntöä.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan luonnollisten vähennysten vähennyskelpoisuuden rajaamista kahdella tavalla. Ensinnäkin työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen vähennyskelpoisuus on tarkoitus poistaa. Kysymys jäsenmaksujen vähennyskelpoisuudesta on vahvasti politisoitunut. Toiseksi tarkoitus on poistaa palkkatuloon kohdistuvien verovelvollisen asunnosta tai vapaa-ajan asunnosta johtuvien menojen vähennyskelpoisuus.

1.2 Työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksut

Jäsenmaksujen vähennysoikeuden poistamista perustellaan tarpeella tiivistää veropohjaa ja siten kasvattaa verotuloja sekä yksinkertaistaa verojärjestelmää. Verotulojen kerryttäminen voi sinällään olla peruste rajoittaa tiettyjen menojen vähennysoikeutta. Ongelmallisempaa on se, että hallituksen esityksessä vähennysoikeuden poistamista kuvataan veropohjan tiivistämisenä, vaikka tulonhankkimismenojen vähennysoikeus on verojärjestelmän perusrakenteeseen kuuluva ominaisuus. Työmarkkinajärjestöjen tehtävä on valvoa työtekijöiden ja työnantajien etuja työmarkkinoilla ja siten säilyttää, varmistaa tai lisätä verovelvollisen veronalaista tuloa. Näin kysymys on selkeästä tulonhankkimismenosta, vaikka kysymystä työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen vero-oikeudellista luonteesta ei olekaan pidetty kirjallisuudessa yksiselitteisenä. Verojärjestelmän yksinkertaistaminen ei myöskään vaikuta tässä asiassa relevantilta perusteelta, koska vähennystä koskevat tiedot saadaan verotusta varten työmarkkinajärjestöiltä eikä niiden vähennyskelpoisuus aiheuta olennaista hallinnollista työtä sen paremmin verovelvollisille kuin Verohallinnolle.

Tuloverojärjestelmän perusrakenteen kannalta tiettyjen tulonhankkimismenojen vähennyskelvottomuus ei ole perusteltu ratkaisu, koska tämä siirtää verotettavan tulon laskentaa piirun verran kohti bruttotulon verotusta. Eri asia on se, tulisiko vähennysoikeutta rajata siten, että tuloverolain mukaisessa verotuksessa työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen vähennysoikeus saatettaisiin vastaamaan muita palkkatuloista tehtäviä tulonhankkimismenoja. Tosin sanoen maksujen tulisi olla vähennyskelpoisia vain tulonhankkimisvähennyksen ylittäviltä osin. Itse pitäisin tämän tyyppistä ratkaisua verojärjestelmän kannalta perusteltuna. Tällainen muutos pienentäisi samalla tosiasiallisesti vähennyskelpoisen menon määrää ja kasvattaisi verokertymää. Työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen täydelle vähennyskelvottomuudelle ei sen sijaan ole osoitettavissa verojärjestelmän rakenteeseen liittyviä perusteita.

Työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen käsite ei ole täysin tarkkarajainen, mutta hallituksen esityksessä käsitettä on kuvattu kuitenkin varsin yksityiskohtaisesti. Tosin sääntelyn tekee jossain määrin epämääräiseksi tai paremminkin osumatarkkuudeltaan epätarkaksi se, että ehdotettujen EVL 16 §:n 11 kohdan ja MVL 7 §:n 7 kohdan ja TVL 31.4 §:n mukaan vähennyskelvottomia ovat jäsenmaksut sellaisissa oikeushenkilöissä, joilla sääntöjensä tai yhtiöjärjestyksensä mukaan voi olla työmarkkinatoimintaan liittyviä tavoitteita. Tämä herättää kysymyksen siitä, voiko vähennysoikeuteen vaikuttaa pelkästään sääntöjä tai yhtiöjärjestystä muuttamalla. Lisäksi ehdotettujen EVL 16 §:n 11 kohdan ja MVL 7 §:n 7 kohdan mukaan vähennyskelvottomia ovat jäsenmaksut oikeushenkilöissä, joiden säännöt tai yhtiöjärjestys ovat niin yleisluonteisia, että ne kattavat myös työmarkkinatoimintaan liittyvien tavoitteiden edistämisen. Tämä voi periaatteessa tehdä hyvin monista oikeushenkilöistä, joiden sääntöjen tai yhtiöjärjestyksen toimialaa koskevat määräykset ovat hyvin yleiset, sellaisia, että niiden jäsenmaksut eivät ole EVL:n tai MVL:n mukaisessa verotuksessa vähennyskelpoisia. Tästä herää kysymys siitä, pitäisikö sääntöihin kirjata varmuudeksi se, ettei tarkoituksena ole vaikuttaa työmarkkinoihin. Toiminnan tosiasiallisen luonteen tulisi kuitenkin olla vähennyskelpoisuuden kannalta olennaisempi kuin sääntöjen kirjausten.

Vähennysoikeuden rajaus koskee sekä työntekijäjärjestöjen että työnantajajärjestöjen jäsenmaksuja ja kaikkia tulolähteitä. Tässä mielessä vähennysoikeuden rajaus on tasapainoinen. Kuten edellä olen esittänyt, pidän työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksuja perusluonteeltaan selkeästi tulonhankkimismenoina, minkä vuoksi niiden mahdollinen vähennyskelvottomuus edellyttää, että mahdollisesta vähennyskiellosta otetaan hallituksen esityksen mukaisesti nimenomaiset säännökset lakiin.

1.3 Omasta asunnosta johtuneet tulonhankkimismenot

Hallituksen esityksen mukaan verovelvollisen omassa tai perheen käytössä olevan asunnon tai vapaa-ajan asunnon kustannukset eivät olisi palkkatulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuvia vähennyskelpoisia menoja. Hallituksen esityksessä puhutaan työhuonevähennyksestä, josta todetaan, ettei työhuonevähennyksestä ole erikseen säädetty tuloverolaissa. Termi otettaisiin lakiin, jos hallituksen esityksen mukainen sääntely kirjataan lakiin. Työhuonevähennyksellä tarkoitetaan yleensä Verohallinnon ohjeistuksessa luotua mahdollisuutta vähentää asunnosta johtuneita tulonhankkimismenoja kaavamaisesti. Tällä on poistettu tarve selvittää asunnon käytöstä johtuneiden tulonhankkimismenojen todellinen määrä, mikä vähentää sekä verovelvollisen että Verohallinnon työtä. Kaavamaisen työhuonevähennyksen vaihtoehtona on, että verovelvollinen selvittää todelliset asunnon käyttämisestä johtuneet tulonhankkimismenot[3]. Tähän on tarvetta vain varsin harvoin, koska Verohallinnon määrittämää kaavamaista vähennystä voidaan pitää keskimäärin varsin suurena verrattuna todellisiin menoihin. Tästä syystä Verohallinnon määrittämällä kaavamaisella työhuonevähennyksellä on erityistä fiskaalista merkitystä.

Verovelvollisen asunnosta tai vapaa-ajan asunnosta johtuvien menojen vähennysoikeuden poistamista perustellaan tavoitteella tiivistää veropohjaa ja näin kasvattaa verotuloja. Tavoitteena on myös verojärjestelmän yksinkertaistaminen. Lisäksi vähennyskelpoisuuden poistamista perustellaan sillä, että etätyöstä myös harvemmin muodostuu sellaisia lisääntyneitä kustannuksia, joiden perusteella olisi perusteltua myöntää vähennystä verovelvollisen oman kodin kustannuksista. Hallituksen esityksessä todetaan lisäksi, että oman kodin kustannukset ovat elantomenoja, jotka eivät ole verotuksessa vähennyskelpoisia menoja. Viimeksi mainittua voidaan sinällään pitää oikeana tulkintana, mutta kun (osa) asunnosta on otettu tulonhankkimiskäyttöön, ovat tulonhankkimiskäytössä olevasta asunnon osasta aiheutuneet menot (tyypillisesti vuokra tai vastike) tulonhankkimismenoja ja siten vähennyskelpoisia. Näihin menoihin liittyy kysymys tulonhankkimismenojen ja elantomenojen erottamisesta. Kun kysymys on oman asunnon käyttämisestä tulonhankintaan, rajanveto-ongelmat vähennyskelpoisten ja vähennyskelvottomien menojen välillä ovat hyvin tavallisia. Käytännössä todellisetkin menot on usein jouduttu arvioimaan, viimekädessä Verohallinnon ohjeistuksen mukaisen työhuonevähennyksen suuruisiksi. Verojärjestelmän perusrakenteen kannalta asunnosta aiheutuneiden todellisten tulonhankkimismenojen tulisi olla vähennyskelpoisia, jotta verotus kohdistuisi nettotuloon. Toisaalta verotuksen tehokkuus puoltaisi kaavamaisia ratkaisuja, kuten kaavamaista työhuonevähennystä.

Hallituksen esityksen mukaan tarkoituksena on poistaa vain palkkatuloon kohdistuvien asunnosta tai vapaa-ajan asunnosta johtuvien menojen vähennyskelpoisuus. En näe tulonhankkimismenojen syntymisen suhteen eroa siinä, onko tulo, jonka hankintaan asuntoa tai vapaa-ajan asuntoa käytetään, palkkaa, muuta tuloverolain mukaan verotettavaa tuloa taikka elinkeinotoiminnan tuloa tai maatalouden tuloa[4]. Esimerkiksi se, että

[3] Asiasta on runsaasti oikeuskäytäntöä 1950-luvulta alkaen, ks. tark. *Knuutinen, Reijo*: Työhuonevähennys, Verotus 4/2025, s. 438.

[4] Maatilatalouden tuloverolain 7 §:n 2 kohdan mukaan vähennyskelpoisia menoja eivät ole verovelvollisen tai hänen perheensä asuntona tai muuten heidän yksityistaloudessaan käytetystä rakennuksesta, rakennelmasta tai sen osasta aiheutuneet menot, mukaan lukien hankinta- ja perusparannusmenot sekä lämmityksestä aiheutuneet menot. Sanamuotonsa mukaan tulkittuna kyseinen säännös estää verovelvollista vähentämästä asuntonsa menoja, vaikka esim. yhtä huonetta käytettäisiin tilan toimistotöiden tekemiseen. Säännöksen tausta ja tarkoitus ei käy ilmi lain esitöistä.

palkkatyössä etätyö perustuu (ainakin usein) työnantajan ja työntekijän väliseen sopimukseen ei muodosta menojen luonteen kannalta eroa suhteessa siihen, että työkorvausta, käyttökorvausta, pääomatuloja, elinkeinotoiminnan tuloa tai maatalouden tuloa saava käyttää omaa asuntoaan tulon hankinnassaan. Tämän vuoksi asunnosta aiheutuneiden tulonhankkimismenojen erilainen verokohtelu tulotyypin mukaan ei vaikuta perustellulta ratkaisulta. Jos oman asunnon käytöstä tulonhankinnassa aiheutuvien menojen vähennysoikeutta halutaan rajata, näkisin parempana ratkaisuna sen, että verovelvolliselle myönnettäisiin kaikissa edellä mainituissa tilanteissa samoilla perusteilla yksinomaan kaavamainen vähennys. Tällä saavutettaisiin hallituksen esityksen mukainen tavoite verojärjestelmän yksinkertaisuuden lisäämisestä – myös olennaisesti laajemmin kuin hallituksen esityksessä esitetään. Kun asuntoa käytetään tulonhankinnassa, tulonhankkimismenojen ja elantomenojen erottelun ongelmat ovat samat tulon tulotyypistä, tulolajista ja tulolähteestä riippumatta. Fiskaalinen tavoite voitaisiin saavuttaa alentamalla nykyisiä kaavamaisia vähennyksiä, jotka vaikuttavat tyypillisiin menoihin nähden varsin suurilta. Verojärjestelmän kannalta parhaana ratkaisuna näen toki edellisestä huolimatta edelleen sen, että todellisten tulonhankkimismenojen vähennysoikeutta ei rajattaisi mitenkään.

Monella palkansaajalla on palkkatulon lisäksi pääomatuloja, työkorvauksia, käyttökorvauksia taikka elinkeinotoiminnan tai maatalouden tuloa. Näissä tilanteissa samaa kotona olevaa työpistettä käytetään tyypillisesti kaikkien erilaisten tulojen hankinnassa. On mielenkiintoista, miten tällaisiin tilanteisiin liittyvät ongelmat tullaan ratkaisemaan kaavamaisen työhuonevähennyksen avulla, jos hallituksen esityksen mukainen sääntely tulee voimaan.

Hallituksen esityksen mukaan asunnon kustannuksilla tarkoitettaisiin kaikkia asuntoon liittyviä kustannuksia mukaan lukien kalusteet. Esimerkiksi riittävän hyvä työpöytä ja työtuoli ovat sujuvan työskentelyn kannalta tyypillisesti välttämättömiä hankintoja kotikonttoriin ja tällaisten menojen sulkeminen vähennysoikeuden ulkopuolelle ei vaikuta mitenkään perustellulta. Hallituksen esityksessä ei ole annettu tälle vähennysoikeuden rajaukselle mitään perusteita. Jos tällainen vähennysoikeuden rajoitus halutaan, se olisi selkeyden vuoksi hyvä kirjata lakitekstiin, koska hallituksen esityksen perustelut mukainen tulonhankkimismenojen vähennyskelvottomuus on selvästi lain sanamuotoa laajempi.

Hallituksen esitys on epäjohdonmukainen sen suhteen, että se asettaa asunnosta erillisen työhuoneen kustannukset eri asemaan kuin verovelvollisen asunnossa olevan työhuoneen tai työtilan aiheuttamat menot. Hyvin erikoiselta vaikuttaa esimerkiksi se, että omaan pihapiiriin rakennetun erillisen työtilan kustannukset eivät olisi hallituksen esityksen perustelujen mukaan vähennyskelpoisia, mutta esimerkiksi oman asunnon kanssa samassa asunto-osakeyhtiössä olevan erillisen vain työskentelykäyttöön soveltuvan erillisen huoneiston tai muun vastaavan tilan menot olisivat vähennyskelpoisia. Tällekään tulkinnalle ei ole esitetty mitään selkeitä perusteita. Säännös ei siis koskisi asunnon tai vapaa-ajan asunnon ulkopuolelta hankittuja vain työskentelykäyttöön soveltuvia tiloja. Hallituksen esitystä voisi tulkita niin, että asunnon tai vapaa-ajan asunnon ulkopuolinen muuhunkin kuin työskentelykäyttöön soveltuvan tilan aiheuttamat menot eivät olisi vähennyskelpoisia palkkatulosta. Tämä tulkinta olisi olennaisesti lain sanamuotoa laajempi, ja kyseisen tulkinnan soveltaminen pelkällä hallituksen esityksen hieman epäselvällä toteamuksella ei vaikuta oikeuslähdeopillisesti mahdolliselta.

2 Oikeudellisen neuvonnan kustannukset

Ennakkopäätös KHO 2023:116 johti tarpeeseen muuttaa työnantajan maksamien työnantajan oikeudellisen neuvonnan aiheuttamien kustannusten verokohtelua. Muutosehdotus on sen tavoitteet huomioon ottaen

---

Käytännössä säännös ei ole estänyt omassa asunnossa olevien tulon hankkimiskäytössä olevien tilojen menojen vähentämistä verotuksessa.

perustelu. Lain tulkinnan kannalta ongelmalliseksi voi kuitenkin muodostua se, että ehdotetun TVL 69 e.1 §:n 3 kohta edellyttää sen arviointia, onko työntekijä mieltänyt toimivansa lainvastaisesti. Käytännössä tämän arvioinnin joutuu ensin tekemään työnantaja. Virheellinen arviointi voi johtaa odottamattomiin veroseuraamuksiin. Tosin lakiin kirjattu ilmeisyyden vaatimus poistanee suuressa osassa säännöksen soveltamistilanteista riskin siitä, että kustannusten katsominen verovapaaksi olisi virheellinen tulkinta. Muutenkin rima TVL 69 e §:n soveltamisedellytysten täyttymiselle ei vaikuttaisi perustelujen mukaan olevan erityisen korkealla. Esimerkiksi työnantajan intressi täyttyisi käytännössä aina, jos työntekijällä ei ole esimerkiksi omistuksen kautta intressiyhteyttä työnantajaan. Pidän erityisesti työnantajan oikeusturvan kannalta olennaisena, että säännöstä on perustelujen mukaisesti tarkoitus soveltaa matalalla kynnyksellä ja sääntelyn ulkopuolelle jäävät vain ne tilanteet, joissa työnantajan intressi selkeästi puuttuu.

3 Luovutusvoiton jaksottaminen

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että luovutusvoittojen jaksottamista koskevat säännökset siirrettäisiin uuteen 110 a §:ään, johon otettaisiin myös uudet säännökset (2 ja 3 mom.) siitä, miten niin sanottu ehdollinen kauppahinta otettaisiin huomioon eri verovuosien verotuksessa. Selkeyden vuoksi ehdollinen kauppahinta on syytä jaksottaa esityksen mukaisesti kaikissa tilanteissa sen verovuoden tuloksi, joka tulon määrä on varmistunut. Luovutustappioihin liittyvät ongelmat on nähdäkseni ratkaistu hallituksen esityksessä hyvin.

Esityksen ongelmana ovat kuitenkin tilanteet, joissa verovelvollinen joutuu kauppakirjan ehtojen mukaisesti palauttamaan aiemmin saamansa kauppahinnan tai velaksi jäänyttä kauppahintaa ei kauppakirjan ehtojen vuoksi maksetakaan myyjälle. Näissä tilanteissa verovelvollisen tulisi hakea muutosta kaupantekovuoden verotukseen oikaisuvaatimuksella. Tämä voi olla hyvin ongelmallista verovelvollisen kannalta, koska muutoksenhakuaika on vain kolme vuotta verovuoden päättymistä seuraavan vuoden alusta. Hallituksen esityksessä todetaan: ”Verovelvollinen voi varmistaa ehdollisen kauppahinnan palautuksen huomioimisen luovutusvuoden verotuksessa jo nykyisin myös silloin, kun kauppahinnan palauttamisvelvollisuus ja palautuksen määrä selviävät vasta verotuksen oikaisun ja muutoksenhaun määräaikojen jälkeen. Verovelvollinen voi esimerkiksi tehdä oikaisuvaatimuksen ennen muutoksenhakuajan päättymistä ja pyytää, että oikaisuvaatimus käsitellään vasta, kun kauppahinnan palautusvelvollisuus ja palautuksen määrä ovat selvinneet.” Menettely on hankala ja käytännössä näin on meneteltävä aina, jos on mahdollista, että verovelvollinen voi syystä tai toisesta joutuu palauttamaan osan kauppahinnasta vasta sen jälkeen, kun oikaisuaika on päättynyt. Sama koskee tilannetta, jossa on riski kaupan purkamisesta oikaisuajan päättymisen jälkeen.

Edellä todettu on laajempi ongelma kuin vain ehdollisiin kauppahintoihin liittyvä erityiskysymys. Ongelman taustalla on se, että luovutusvoitto on nykyisen TVL 110.2 §:n perusteella sen verovuoden tuloa, jona sitova kauppa tai muu luovutus on tapahtunut. Luovutusvoittojen jaksotus poikkeaa tämän vuoksi olennaisesti TVL 110.1 §:n mukaisesta tulojen jaksottamisen pääsäännöstä, jonka mukaan tulo jaksotetaan niin sanotulla kassaperiaatteella.

Kassaperiaatetta sovellettaessa on äärimäisen harvinaista, että verovelvollista verotettaisiin tulosta, jota hän ei ole tosiasiallisesti koskaan saanut. Sen sijaan luovutusvoittojen kohdalla voi syntyä tilanteita, joissa tulo verotetaan luovutusvuoden tulona, mutta verovelvollinen ei kuitenkaan saa kyseistä tuloa. Tyypillisesti kysymys on tilanteesta, jossa kauppahinta on jäänyt saatavaksi, mutta kauppa puretaan ostajan maksukyvyttömyyden vuoksi. Toinen vastaavan kaltainen tilanne voi syntyä silloin, kun verovelvollinen joutuu palauttamaan jälkikäteen osan kauppahinnasta esimerkiksi kaupan kohteessa ilmenneen virheen vuoksi. Nämä tilanteet eivät ole ongelmallisia silloin, kun asia ilmenee ennen kuin oikaisuvaatimukselle säädetty kolmen vuoden määräaika ei ole vielä umpeutunut. Tilanne on sen sijaan ongelmallinen, jos verovelvollinen ei voi enää hakea luovutusvuoden verotukseen muutosta eikä verovelvollinen ole tehnyt edellä kuvatusti ”ennakollista”

oikaisuvaatimusta. Näissä tilanteissa ainoa keino päästä eroon aiheettomista veroseuraamuksista (liian suuresta luovutusvoitosta) on virheelliseksi osoittautuneen verotuspäätöksen purkaminen HOL 117–120 §:n mukaisesti[5]. Tämä on suhteettoman raskas toimi, joka aiheuttaa väistämättä myös olennaisia kuluja verovelvolliselle. Näiden ongelmien ratkaiseminen jollakin kevyemmällä menettelyllä olisi perusteltua – tämä edellyttäisi lainsäädäntötoimia[6].

4 Ulkomailta tulevan palkansaajan lähdeverotus

Ulkomailta tulevan palkansaajan lähdeverosta annettuun lakiin esitetyt muutokset vaikuttavat olevan pääsääntöisesti linjassa niille esitettyjen tavoitteiden kanssa. Tosin lähdeverokannan erittäin huomattava alennus nostaa eittämättä esiin hallituksen esityksessäkin esiin nostetut kysymykset sääntelyn suhteesta yhdenvertaisuuteen. Jatkossa sääntelyn piirin kuuluvan henkilön verokanta voi seitsemän vuoden ajan olla enimmillään hieman alle puolet vastaavasta tulosta maksettavasta ansiotulon verokannasta. Veroetu on erittäin huomattava sekä suhteellisesti että absoluuttisesti. Perustuslakivaliokunnan varsin salliva suhtautuminen PL 6 §:n tulkintaan verotuksen alalla merkitsee kuitenkin sitä, että ehdotettu sääntely ei mitä ilmeisimmin ole yhdenvertaisuuden kannalta ongelmallinen.

Hallituksen esityksessä kiinnittää huomiota seuraava lainaus.

> Ehdotettujen muutosten tavoitteena on edelleen lain alkuperäinen tarkoitus eli houkutella Suomeen erityisosaamista omaavia asiantuntijoita tuotannon, elinkeinoelämän ja tutkimuksen kehittämiseksi. Lisäksi tarkoituksena on ollut saada Suomeen osaamista, jota Suomessa ei ennestään ole ollut. Tällöin ulkomailta tullut asiantuntija ei kilpailisi Suomessa jo asuvan asiantuntijan kanssa samoista työpaikoista, jolloin eriarvoista kohtelua Suomen kansalaisten kesken ei tosiasiallisesti syntyisi.

Erityisesti hallituksen esityksen muutoksista johtuva lähdeverotuksen tuottaman veroedun olennainen kasvu suhteessa normaaliin ansiotulon verotukseen johtaa siihen, että lainauksessa mainitusta kilpailuasetelmasta voi tulla todellinen. Lähdevero on keino houkutella ulkomailta Suomeen henkilöitä erityisasiantuntemusta vaativiin tehtäviin. Usein ulkomailta Suomeen tuleva henkilö edellyttää tietyn suuruista nettopalkka, jonka antamista työnantajalle johtuva kokonaiskustannus on lähdeveroa sovellettaessa olennaisesti alempi kuin tilanteessa, jossa vastaavaan tuloon kohdistuisi ansiotulon verotus. Tässä mielessä kilpailuasetelma on selkeämpi, kun ulkomailta rekrytoidaan Suomeen ulkomaan kansalainen. Ulkomaan kansalaisen kohdalla etu voi kestää seitsemän vuotta ja Suomen kansalaisen kohdalla vain kaksi vuotta. Siten lähdeverotus voi tehdä houkuttelevammaksi ulkomailla asuvan kuin Suomessa asuvan palkkaamisen erityisasiantuntemusta vaativaan tehtävään.

Tampereella 1.10.2025

Pekka Nykänen
Professori, vero-oikeus
Tampereen yliopisto

[5] ks. *Nuotio, Vesa-Pekka*: Tuloverolaki ja tulon määritelmä. Verotus 5/2021, s. 538

[6] Tähän kysymykseen liittyvistä tulkintaongelmista tarkemmin ks. *Nykänen, Pekka – Nieminen, Martti*: Tuloverolain kommentaari (päivitys 1.2.2025), IV OSA Tulon ja menon jaksottaminen > TVL 110 § Tulon jaksottamista koskeva yleissäännös > 2 momentti.